

มหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผา 4 ภาค
CERAMIC ART EXPOSITION
OF THAILAND

Rama IX Art Museum Foundation

๒ CAT-1-03๙๙
๒๒๐-๒๔๗๕-๐๑-๒๕๔๗

มหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผา 4 ภาค
CERAMIC ART EXPOSITION
OF THAILAND

Rama IX Art Museum Foundation

15 มกราคม - 29 กุมภาพันธ์ 2547
ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

15th January - 29th February 2004
the Art and Culture Centre Commemorating the 6th Cycle Birthday
Anniversary of His Majesty the King Bhumibol Adulyadej
Sanamchandra Campus, Silpakorn University, Nakhon Pathom

มหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผา 4 ภาค
CERAMIC ART EXPOSITION OF THAILAND

Organized: Art Centre, Silpakorn University
 Exhibition Curator: Vichoke Mukdamanee, Monticha Khantachawana
 Published: Art Centre, Silpakorn University
 Design: Art Centre, Silpakorn University
 Photographs: Artists and Yuttasak Rattanapanya
 Press and public relation: Art Centre, Silpakorn University
 First Edition: January 2004: 1,500 copies
 ISBN: 974-641-055-5
 Printed: Amarin Printing and Publishing Public Company Limited

Rama IX Art Museum Foundation

สารบัญ

05

จดหมาย

สำนักราชเลขาธิการ

06

สารโดยอาจารย์พุดม วีระประเสริฐ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

07

คำนำโดยรองศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี

ผู้อำนวยการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

08-09

โครงการมหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผา 4 ภาค

10-19

บทความ

ศิลปะเครื่องปั้นดินเผาผีพระหัตถ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โดย รองศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี

ผลงานศิลปกรรมในนิทรรศการ

21-23

ผลงานผีพระหัตถ์

24-30

ผลงานศิลปปั้นรับเชิญ

31-41

ผลงานที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม

42-52

ผลงานศิลปปั้นเชื้อเชิญ

53-77

ผลงานร่วมแสดง

78-87

โครงการ Thai-Japanese Ceramic Workshop

88-96

ประวัติศิลปปั้น

97-99

คำล้ง

100

ขอบคุณ

ที่ รล ๐๐๐๘/ ๒๕๕๖

สำนักราชเลขาธิการ
สวนจิตรลดา กทม. ๑๐๓๐๓

๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๖

เรื่อง พระราชทานพระราชานุญาต
เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร
อ้างถึง หนังสือที่ ศบ ๐๕๒๐/๐๓๔๐๗ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๖

ตามที่มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยาม-
บรมราชกุมารี ขอพระราชทานพระราชานุญาตเชิญผลงานเครื่องปั้นดินเผาฝีพระหัตถ์ เพื่อร่วมจัด
แสดงนิทรรศการ และนำภาพถ่ายผลงานเครื่องปั้นดินเผา ฯ ลงพิมพ์ในหนังสือสุจิตร์ประกอบ
นิทรรศการ ในงานมหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ๔ ภาค เนื่องในวาระครบ ๖๐ ปี มหาวิทยาลัย
ศิลปากร ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๓๐ มกราคม ๒๕๕๗ ความ
แจ้งอยู่แล้ว นั้น

Rama IX Art Museum Foundation

ความทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว พระราชทานพระราชานุญาต
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(คุณหญิงอารยา พิบูลนครินทร์)
ผู้อำนวยการ

กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ
สยามบรมราชกุมารี
โทร. ๐๒ ๒๘๐ ๑๖๔๐-๑ โทรสาร. ๐๒ ๒๘๐ ๑๖๓๙

สารจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากรตระหนักถึงการสร้างสรรค์และความก้าวหน้าของงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาของไทย จึงได้เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันสร้างผลงานส่งเข้าประกวด และจัดแสดงนิทรรศการเพื่อส่งเสริมนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ที่มาจากสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนวิชาทางด้านศิลปะ เครื่องปั้นดินเผา และจากโรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผา ได้แสดงออกถึงศักยภาพทางด้านศิลปะและการออกแบบ โดยได้จัดให้มีการแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529

และในวาระอันสำคัญที่มหาวิทยาลัยมีอายุครบ 60 ปี ในปี พ.ศ. 2546 มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ ดำเนินกิจกรรมเพื่อร่วมเฉลิมฉลองวาระอันสำคัญนี้ และเป็นที่น่ายินดีที่หอศิลป์ได้รวบรวมผลงานของศิลปินและนักออกแบบในงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาจากทุกภูมิภาคของประเทศเพื่อจัดงานร่วมกัน ทั้งศิลปินอาวุโส ศิลปินที่เคยได้รับรางวัลจากการประกวด รวมทั้งคณาจารย์ที่สร้างงานในสาขาดังกล่าว

มหาวิทยาลัยศิลปากรรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชานุญาตให้เชิญเครื่องปั้นดินเผาฝีพระหัตถ์มาเพื่อจัดนิทรรศการและถ่ายภาพเพื่อจัดทำสุจิบัตร

มหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผา 4 ภาค จึงเป็นโครงการศิลปะอีกโครงการที่จะส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ และพัฒนารูปแบบการผลิตเครื่องปั้นดินเผาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อวิวัฒนาการทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบไป

อาจารย์พุม วีระประเสริฐ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

คำนำ

มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นสถาบันสอนศิลปะระดับอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทยก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2486 จวบจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2546 มหาวิทยาลัยมีอายุครบ 60 ปี และในโอกาสสำคัญนี้ หอศิลป์ซึ่งมีหน้าที่บริหารจัดการงานศิลปวัฒนธรรมและงานศิลปะร่วมสมัย ได้จัดทำโครงการมหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผา 4 ภาคขึ้น โดยเชิญศิลปินและคณาจารย์เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ และเชิญศิลปินที่มีชื่อเสียงด้านเครื่องปั้นดินเผาจากทุกภูมิภาคของประเทศเข้าร่วมโครงการ

ในการจัดมหกรรมครั้งนี้ ได้ขอพระบรมราชานุญาตอัญเชิญผลงานเครื่องปั้นดินเผาฝีพระหัตถ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาจัดแสดงเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติและถวายความจงรักภักดี และเพื่อให้พลนิกรได้มีโอกาสชื่นชมพระปรีชาสามารถทางด้านศิลปะโดยทั่วกัน

นอกจากนั้น หอศิลป์ยังได้นำผลงานที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมจากการที่มหาวิทยาลัยจัดประกวดศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 11 มาจัดแสดงให้ชมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศิลปะ และประชาชนผู้สนใจ จะได้รับความรู้ความเข้าใจในแนวความคิด เทคนิค วิธีการ และพัฒนาการของงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาในแนวศิลปะ แนวหัตถกรรม และแนวอุตสาหกรรม

หอศิลป์ขอขอบคุณศิลปินและคณาจารย์ทุกท่านที่ร่วมโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ และร่วมแสดงผลงาน และขอขอบคุณสถาบัน องค์กรต่างๆ ที่ได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินการครั้งนี้จนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์ และหวังว่าการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดนิทรรศการ การสาธิต และการบรรยายที่เกี่ยวกับงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์และผลิตศิลปะแขนงนี้ อันจะเป็นข้อมูลความรู้ไปสู่การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และสร้างสรรค์งานเครื่องปั้นดินเผาในประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

รองศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี
ผู้อำนวยการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Rama IX Art Museum Foundation

โครงการมหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผา 4 ภาค

หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. หลักการและเหตุผล

มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ตระหนักถึงการสร้างสรรค์และความก้าวหน้าของงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาของไทย จึงได้เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันสร้างผลงานส่งเข้าประกวด และจัดแสดงนิทรรศการ เพื่อส่งเสริมนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ที่มาจากสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนวิชาทางด้านศิลปะเครื่องปั้นดินเผา และจากโรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผา ได้แสดงออกถึงศักยภาพในเชิงคุณค่าทางศิลปะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงได้จัดให้มีการแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2529 โดยความร่วมมือของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมการส่งออก และจัดต่อเนื่องมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2545 เป็นการจัดการแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 11 และในปี 2546 อันเป็นช่วงปีครบ 60 ปี มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงเห็นสมควรให้จัดมหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผาจากทุกภูมิภาคของประเทศเข้าร่วมแสดง เพื่อเฉลิมฉลองวาระอันสำคัญนี้

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อส่งเสริมการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ประเภทศิลปกรรม ประเภทหัตถกรรม และประเภทอุตสาหกรรม อันจะเป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์ผลงานการท่องเที่ยวและส่งออก
- 2.2 เพื่อส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนารูปแบบ ตลอดจนเทคโนโลยีในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาของไทย
- 2.3 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจในความงาม และเทคโนโลยีในการผลิตงานเครื่องปั้นดินเผาของไทย และเกิดค่านิยมในการใช้ผลผลิตของไทย
- 2.4 เพื่อเป็นการคัดเลือกผลงานที่ดีเด่นในภูมิภาคต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ต่อไป

3. ระยะเวลาและสถานที่

เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2547
ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม

4. แผนดำเนินงาน

- 4.1 เสนอโครงการพิจารณา
- 4.2 แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ
- 4.3 ประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน และอนุกรรมการดำเนินงานฝ่ายต่างๆ
- 4.4 ประชาสัมพันธ์การแสดงผลงานโดยการออกประกาศ การแสดงผลมหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผา 4 ภาค ปิดโปสเตอร์และแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์
- 4.5 ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานและประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ
- 4.6 รับผลงาน
- 4.7 คัดเลือกและตัดสินผลงาน
- 4.8 จัดทำสูจิบัตร
- 4.9 เชิญประชุมพิธีเปิดงาน
- 4.10 แลกส่งข่าวผลการตัดสินและการจัดแสดงผลงาน
- 4.11 จัดเตรียมพิธีเปิดงานและสถานที่แสดงผลงาน
- 4.12 จัดแสดงผลงาน ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
- 4.13 สรุปประเมินผลโครงการ

5. งบประมาณ

- เงินงบประมาณ ปี 2546 300,000 บาท
หมวดเงินอุดหนุนทั่วไป
- เงินสนับสนุนจากภาคเอกชน 60,000 บาท
- รายละเอียดค่าใช้จ่ายการดำเนินงานการแสดงผลมหกรรมศิลปะเครื่องปั้นดินเผา 4 ภาค โดยเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณ มศก. ปี 2546 หมวดเงินอุดหนุนทั่วไป
 - 1. เงินรางวัลผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผายอดเยี่ยมประจำภาค 110,000 บาท
 - 2. ค่าตอบแทนกรรมการคัดเลือกและตัดสินผลงาน (5 x 3,000) 15,000 บาท

- 3. ค่ายานพาหนะกรรมการคัดเลือกและตัดสินผลงาน 3,000 บาท
- 4. ค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมข้อมูลถ่ายภาพบันทึกภาพสไลด์, บันทึกวีดีโอ 10,000 บาท
- 5. ค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมต้นฉบับและการออกแบบArt Work สำหรับเอกสาร, สิ่งพิมพ์ และระบบข้อมูลสมัยใหม่ 15,000 บาท
- 6. ค่าจัดพิมพ์สูจิบัตร โปสเตอร์ แผ่นพับและบัตรเชิญ 100,000 บาท
- 7. ค่าจัดทำแท่นตั้งผลงานและซ่อมแซมแท่นตั้งผลงาน 10,000 บาท
- 8. ค่าวัสดุในการติดตั้งผลงานและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดงานวิชาการสาธิต 5,000 บาท
- 9. ค่ายานพาหนะและค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 3,000 บาท
- 10. ค่าจัดทำโล่รางวัล 5,000 บาท
- 11. ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ 3,000 บาท
- 12. ค่ารับรอง 3,000 บาท
- 13. ค่าใช้จ่ายในพิธีเปิดนิทรรศการ 10,000 บาท
- 14. ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดด้านวิชาการและการสาธิต 5,000 บาท
- 15. ค่าไปรษณียากร 2,000 บาท
- 16. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด 1,000 บาท

หมายเหตุ ขออภัยได้ตามความเป็นจริง

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ด้านการท่องเที่ยว เครื่องปั้นดินเผาเป็นสินค้าที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม มีขนาดรูปแบบ และการใช้สอยต่างๆ กัน เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวเลือกซื้อเป็นของที่ระลึก จึงเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง
- 6.2 ด้านการส่งออก เมื่อมีการส่งเสริมให้มีการแข่งขันแสดงออกของผลงานใหม่ๆ ที่มีแนวคิดความรู้ใหม่ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้มีคุณภาพของงานมีความก้าวหน้าทางมาตรฐานเชิงศิลปกรรมของเครื่องปั้นดินเผาของไทย จึงเป็นวิถีทางหนึ่งในการปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาเข้าแข่งขันกับตลาดโลก
- 6.3 คาดว่านักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน จะเปลี่ยนค่านิยมหันมาใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไทย ส่งผลให้อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาเติบโตต่อไปในอนาคต
- 6.4 ผู้เข้าชมผลงานจะได้รับความรู้ความเข้าใจ และเห็นความก้าวหน้าหลากหลายของงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา และเกิดทัศนคติที่ดีต่อศิลปะด้านนี้

Rama IX Art Museum Foundation

ศิลปะเครื่องปั้นดินเผาฝีพระหัตถ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

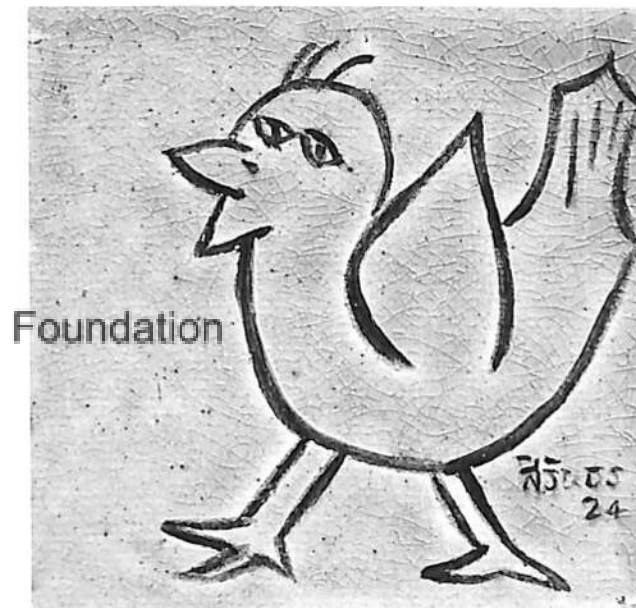
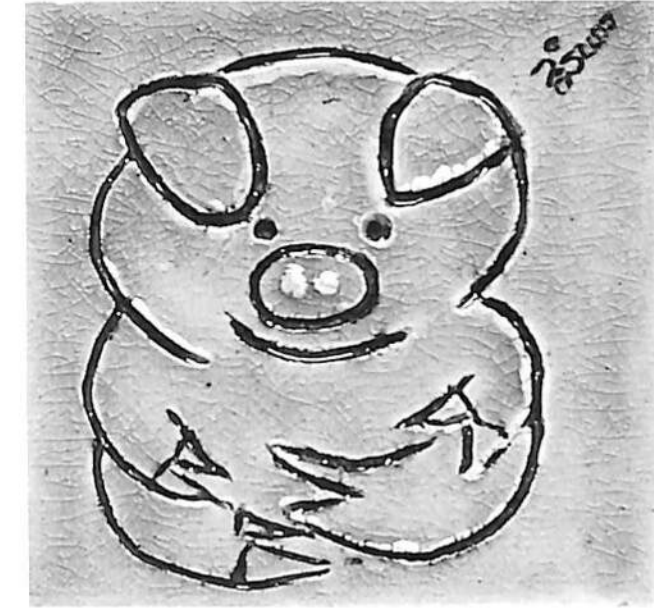
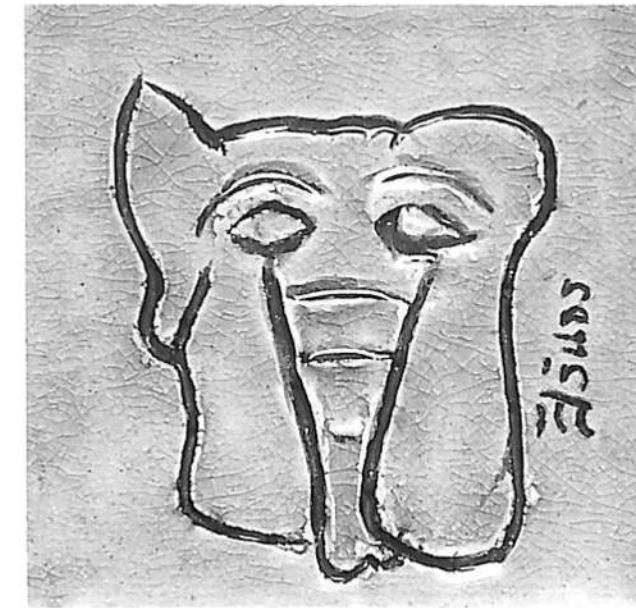
Rama IX Art Museum Foundation

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเริ่มเรียนวาดรูปที่โรงเรียนจิตรลดา ทรงใช้สีเทียนในชั้นประถมศึกษาตอนต้น และใช้สีน้ำในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ครูเทวโอะ โยมูระ เป็นพระอาจารย์ การเขียนลายรดน้ำ ครูประพาส ปานพิพัฒน์ เป็นพระอาจารย์ นอกจากนี้ยังทรงเรียนกับ ครูพิเศษ อาจารย์จักรพันธ์ โปษยกฤต ในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ และเคยทรงวาดรูปกับอาจารย์พิริยะ ไกรฤกษ์ เป็นครั้งคราว พระองค์โปรดวาดรูปมาแต่ทรงพระเยาว์ นอกจากงานใน ชั้นเรียนแล้ว ทรงมีสมุดวาดรูปไว้วาดเล่นด้วย ส่วนใหญ่จะทรงใช้ดินสอต่อกับปากกาหมึกแห้ง มีบางภาพที่ทรงใช้สีเมจิก ภาพที่ทรงวาดไว้มักจะกลายเป็นภาพลายเส้นรูปคนและสิ่งต่างๆ ที่เฝ้ารอบพระองค์

เมื่อทรงจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จนกระทั่งทรงเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท แม้ไม่ได้ทรงเรียนวาดรูปกับครูคนใดอย่างจริงจัง และไม่ได้ทรงวาดรูป ตั้งแต่ก่อน แต่ยังคงโปรดการวาดรูปเล่นสนุกๆ อยู่บ้าง ส่วนใหญ่เป็นภาพการ์ตูน บางทีก็ทรงวาดไว้ในสมุดจดศัพท์และสมุดบันทึกส่วนพระองค์ ขณะที่ทรงศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาตะวันออก ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ก็ได้ทรงวาดภาพลายเส้นประติมากรรมรูปพระรัตนตรัยมหายานคิลปะขอม พบที่อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ประกอบรายงานส่งพระอาจารย์ด้วย

ในปี พ.ศ. 2523 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงมีโอกาสเรียนวิชา ศิลปะจากหลวงวิศาลศิลปกรรม (เชื้อ ปัทมจินดา) สถาปนิกเอกทางสถาปัตยกรรมไทย ที่สำคัญได้ทรงร่วมพิธีไหว้ครูกับนักเรียนของมูลนิธิศิลปาชีพ และหลวงวิศาลศิลปกรรม “ครอบครูช่าง” ถวายด้วย หลวงวิศาลศิลปกรรมจับพระหัตถ์เขียนรูปพระวิฆณุกรรมบนกระดานชนวน เพื่อแสดงว่ามีสิทธิ์เป็นช่างเขียนช่างปั้น และสอนผู้อื่นได้ อย่างไรก็ตาม ทรงไม่มีเวลาเรียนกับหลวงศิลปกรรมมากนัก เพราะพระราชภารกิจมาก

สมัยที่ทรงเรียนศิลปะกับครูประพาส ปานพิพัฒน์ นั้น นอกจากเรียนวาดภาพลายรดน้ำแล้ว วิชา ศิลปะทางด้านเครื่องปั้นดินเผา ก็ได้ทรงศึกษาด้วยเช่นกัน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเริ่มศึกษาและสร้างงานเครื่องปั้นดินเผาอย่างจริงจังเมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ ตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้เสด็จเยือนโรงงานแมริมเซรามิค ทรงสร้างสรรค์ผลงานจากการทูลถวายแนะนำเทคนิควิธีการโดยนายประดิษฐ์ ศรีวิชัยนันท์ และเมื่อทรงสร้างสรรค์เสร็จแล้ว นายประดิษฐ์เป็นผู้นำผลงานฝีพระหัตถ์ไปเผาเคลือบเสร็จสมบูรณ์

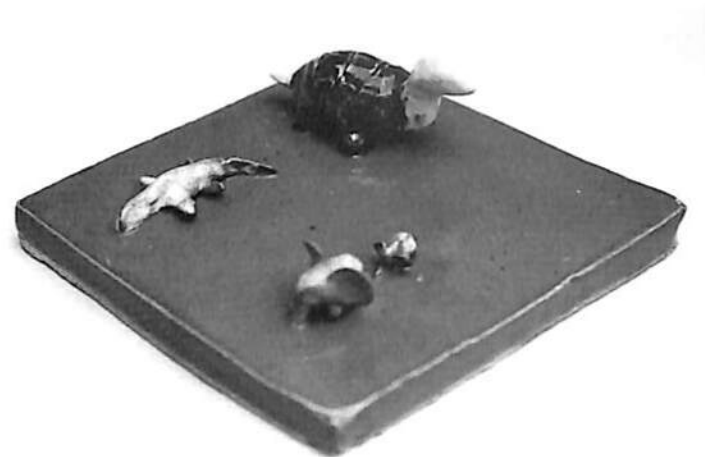
ผลงานชุดแรกที่ทรงสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2523 ก็คือ การระบายสีใต้เคลือบ (Under Glaze) ลงไปบนดินเผาดิบ (Biscuit) รูปทรงจานโดยทรงวาดเป็นรูปเด็กผู้หญิงผูกแกละ 2 ข้าง กำลังจูงลูกสุนัข ทรงใช้วิธีวาดด้วยพู่กันที่แสดงฝีแปรงง่ายอย่างรวดเร็ว ไม่มีการร่างภาพก่อน แต่ใช้การกะจังหวะของรูปทรงให้พอเหมาะกับพื้นที่ว่างของจาน และเมื่อวาดเสร็จแล้วจึงนำไปเคลือบใสและเผาอีกครั้ง

นอกจากผลงานชุดเด็กแล้วพระองค์ยังทรงสร้างงานชุดรูปสัตว์บนแผ่นดินดิบที่ยังไม่ได้เผาอีกชุดหนึ่ง ทรงลงพระนามไว้และบางชิ้นทรงลงปี พ.ศ. 2524 โดยทรงชุดเป็นลายเส้นให้เกิดร่องลึก (Engraving) ภาพชุดนี้เป็นรูปลายเส้นของภาพสัตว์ต่างๆ อาทิเช่น รูปช้าง รูปหมี รูปนก เป็นต้น เทคนิคชนิดนี้เมื่อเผาเคลือบ สีเคลือบจะลงไปในลายเส้นที่ขุดลึกมากกว่าส่วนอื่นๆ ทำให้ผลงานมีเส้นหนักเบาไปตามรอยที่ทรงชุดเป็นรูปร่างไว้

- 1 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงวาดระบายสีใต้เคลือบภาพชื่อ “ฮักสิแดงบนสนามหญ้าสีเขียว” เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ในการแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 11
- 2 6 ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาฝีพระหัตถ์ ช่วงปี พ.ศ. 2523-2524 ทรงสร้างสรรค์ขึ้น ณ โรงงานแมริมเซรามิค โดยเทคนิคสีใต้เคลือบและเทคนิคการขุดขีดให้เกิดร่องลึก

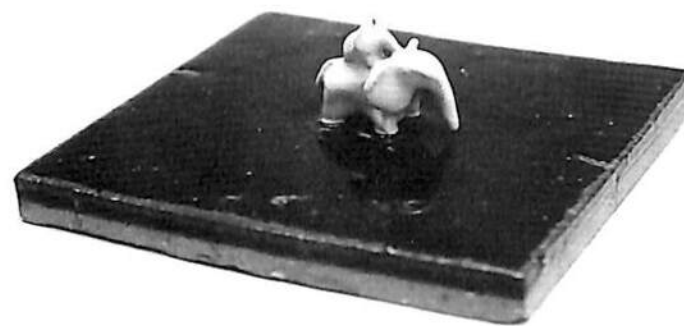
7

8

9

10

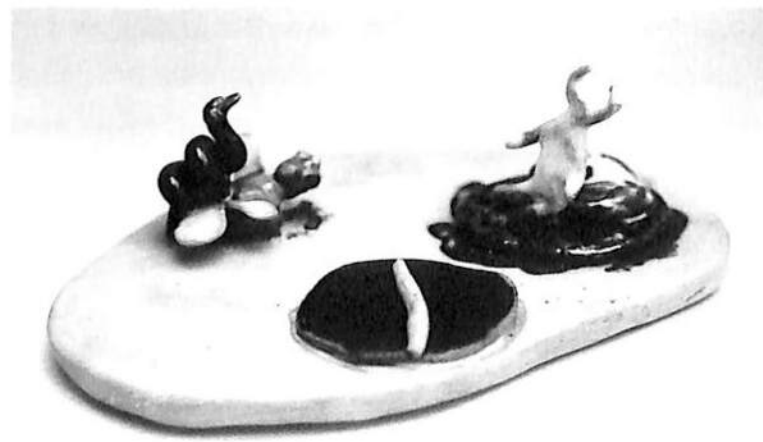
11

12

13

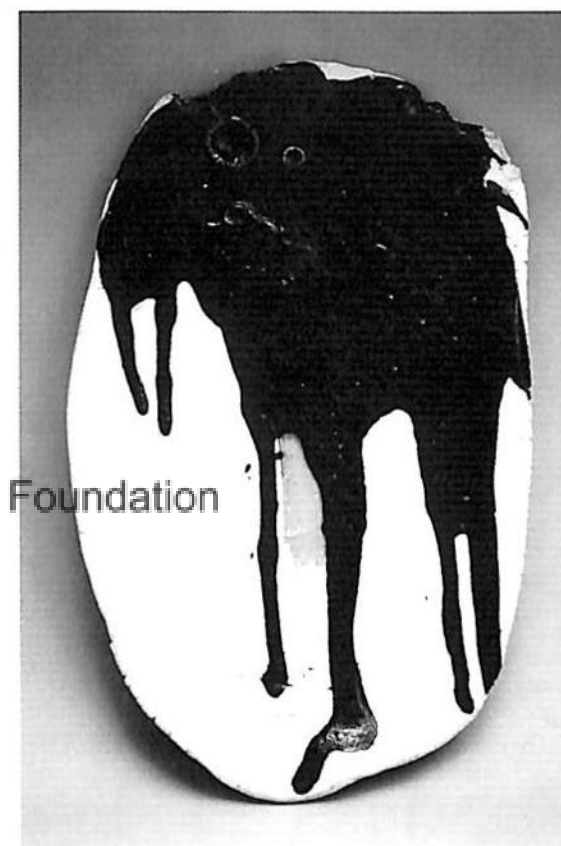
14

15

16

17

18

Rama IX Art Museum Foundation

พระองค์ยังทรงปั้นดินในลักษณะลอยตัวเป็นรูปสัตว์ต่างๆ ซึ่งชุดรูปสัตว์ทรงใช้ดินก้อนปั้นและบีดินให้มีลักษณะเหมือนรูปสัตว์ที่ทรงจินตนาการขึ้น อาทิเช่น รูปช้าง รูปคนขี่ช้าง รูปเต่า รูปงู รูปวัว รูปจระเข้ และรูปที่ทรงจินตนาการขึ้นเป็นเรื่องราวต่างๆ เป็นต้น ผลงานชุดนี้จัดวางอยู่บนแผ่นดินดิบรูปสี่เหลี่ยม และอีกชุดจัดวางอยู่บนดินดิบรูปวงรี ซึ่งนายประดิษฐ์ ศรีวิชัยนันท์ เป็นผู้เฝ้าเคลือบถวาย

ในปี พ.ศ. 2525 มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ดำริให้มีการจัดการแสดงงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาขึ้น ในครั้งนั้นได้ขอพระราชทานผลงานฝีพระหัตถ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาจัดแสดงและพระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชานุญาต ผลงานที่นำมาจัดแสดงส่วนใหญ่เป็นผลงานที่ทรงสร้างสรรค์ที่โรงงานแมริมเซรามิก

เมื่อพระองค์เสด็จมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดนิทรรศการการแสดงเครื่องปั้นดินเผา ครั้งแรก อาจารย์เวนิช สุวรรณโมลี ได้เตรียมดินดิบเป็นรูปวงรี และดินเผาดิบเป็นรูปแจกัน ในครั้งนั้นพระองค์ทรงใช้เทคนิครดน้ำเคลือบให้ไหลลงไปตามภาชนะทั้ง 2 แบบ จากนั้นมหาวิทยาลัยจึงได้นำไปเผาด้วยเทคนิคแบบรากู

- 7-16 ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาฝีพระหัตถ์ ทรงสร้างสรรค์ขึ้น ณ โรงงานแมริมเซรามิก โดยวิธีการปั้นเป็นรูปสัตว์ต่างๆ บนแผ่นดินดิบรูปสี่เหลี่ยมและรูปวงรี
- 17 ไมมีชื่อ 23 x 38 ซม 16 สิงหาคม 2522 เทคนิครดเคลือบเมารากู ทรงสร้างสรรค์ ในการแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 1
- 18 แจกัน เส้นผ่าศูนย์กลาง 15 ซม สูง 16 ซม 16 สิงหาคม 2522 เทคนิครดเคลือบเมารากู ทรงสร้างสรรค์ในการแสดงศิลปะ เครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 1

19

20

21

22

23

24

Rama IX Art Museum Foundation

19 แจกกัน, เส้นผ่าศูนย์กลาง 11 ซม. สูง 24 ซม.
4 สิงหาคม 2526 เทคนิคสีได้เคลือบ
ทรงสร้างสรรค์ในการแสดงศิลปะ
เครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 2

20 ดินเผา, 12 x 5.4 ซม. 4 พฤศจิกายน 2526
เทคนิคการชุบดินเผา
การแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 2

21-22 ผลงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาที่มีพระหัตถ์
เทคนิคสีได้เคลือบ ทรงสร้างสรรค์ขึ้น ณ
โรงงานแรมี่เซรามิค พ.ศ. 2525-2527

23 ขาม, เส้นผ่าศูนย์กลาง 32 ซม.
18 ธันวาคม 2527 เทคนิคสีได้เคลือบ
ทรงสร้างสรรค์ในการแสดงศิลปะ
เครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 3

24 ขาม, เส้นผ่าศูนย์กลาง 39.5 ซม.
18 ธันวาคม 2527 เทคนิคสีได้เคลือบ
ทรงสร้างสรรค์ในการแสดงศิลปะ
เครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 3

ในปี พ.ศ. 2526 เมื่อเสด็จมาในพิธีเปิดการแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 2 อาจารย์เวนิช สุวรรณโมลี ได้เตรียมดินดิบเป็นรูปวงรี และภาชนะรูปทรงแจกันให้ทรงงาน ครั้งนั้นทรงใช้วิธีการชุบดินดิบรูปวงรี เป็นรูปแนวกำลังจับปลาในน้ำ และใช้วิธีการระบายสีใต้เคลือบ (Under Glaze) ลงบนแจกันเป็นภาพวัวชนบท รูปกระต่ายอยู่หลังต้นไม้ มีอีกาบินอยู่บนท้องฟ้าเหนือทุ่งนา หลังจากนั้นมหาวิทยาลัยได้นำไปเผาเคลือบถวาย

ผลงานที่ทรงสร้างขึ้นที่โรงงานแรมี่เซรามิคอีกชุดในปี พ.ศ. 2525 และ 2527 คือ ภาพทิวทัศน์ ต้นไม้และภูเขา และภาพดอกไม้สีฟ้า 4 ดอก ทั้ง 2 ชิ้นทรงใช้เทคนิคสีใต้เคลือบวาดบนขาม

ในปี พ.ศ. 2527 เสด็จมาทรงเปิดงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาครั้งที่ 3 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทรงงานสีใต้เคลือบ 2 ชิ้น คือภาพราวตากผ้า และภาพวัวและสัตว์ 2 ตัว วาดอยู่ในขาม

มหาวิทยาลัยศิลปากรจึงมีดำริสมควรพัฒนาการแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผาขึ้นเป็นการแสดงระดับชาติ จึงได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2528 เห็นชอบกับโครงการแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ โดยให้เป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยศิลปากร กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

และเพื่อเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าและมาตรฐานผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงจัดให้มีการประกวดศิลปกรรม (Ceramic Art) เครื่องปั้นดินเผาประเภทหัตถกรรม (Ceramic Handicraft) และเครื่องปั้นดินเผาประเภทอุตสาหกรรม (Ceramic Industry) โดยมีรางวัลเหรียญทอง เหรียญเงินและเหรียญทองแดง พร้อมประกาศนียบัตรและเงินรางวัลเป็นกำลังใจในการสร้างสรรค์งานต่อไป

การแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2529 ณ กรมพาณิชย์สัมพันธ์ ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ และจัดครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2530 ครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2532

ในปี พ.ศ. 2533 ศาสตราจารย์ไขศรี ศรีอรุณ ได้นำแจกันที่อาจารย์ปรีชา อมรรัตน์ จัดเตรียมจำนวน 8 ใบ พร้อมเคลือบขี้หมูและเคลือบผักตบชวา ทูลเกล้าถวายให้ทรงทอดลอง ทรงสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคเคลือบดังกล่าว ผลงานชุดนี้มีพื้นผิวภายหลังเข้าเตาเผาแล้วมีสีล้นงดงามเป็นอย่างยิ่ง และเนื้อหาของผลงานเกิดขึ้นโดยอิสระ รูปทรงไม่แสดงความเป็นจริง แต่เป็นความสัมพันธ์กันของเส้น สี น้ำหนัก และพื้นผิวที่เกิดจากเทคนิคการเผาเคลือบ

25-30 แจกกัน, เส้นผ่าศูนย์กลาง 12 ซม. สูง 22.5 ซม.
16 สิงหาคม 2533 เทคนิคเคลือบขี้หมูและ
เคลือบผักตบชวา ทรงสร้างสรรค์
ในการแสดงศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 4

25

26

27

28

29

30

33

34

35

31-32 แจกัน, เส้นผ่าศูนย์กลาง 12 ซม. สูง 22.5 ซม.
16 สิงหาคม 2533 เทคนิคเคลือบสีหมึกและ
เคลือบผิวด้วยยา ทรงแสดงครั้งแรกใน
การแสดงผลศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 4

33 แจกัน, เส้นผ่าศูนย์กลาง 23.7 ซม.
สูง 3.5 ซม. กรกฎาคม 2533
เทคนิคสีได้เคลือบ
การแสดงผลศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 4

34 จานลายไม้, เส้นผ่าศูนย์กลาง 16.1 ซม.
สูง 4.5 ซม. กรกฎาคม 2533
เทคนิคสีได้เคลือบ
การแสดงผลศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 4

35 ไม่มีชื่อ 18 x 7.65 ซม. 2 สิงหาคม 2537
เทคนิคสีได้เคลือบ
การแสดงผลศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 7

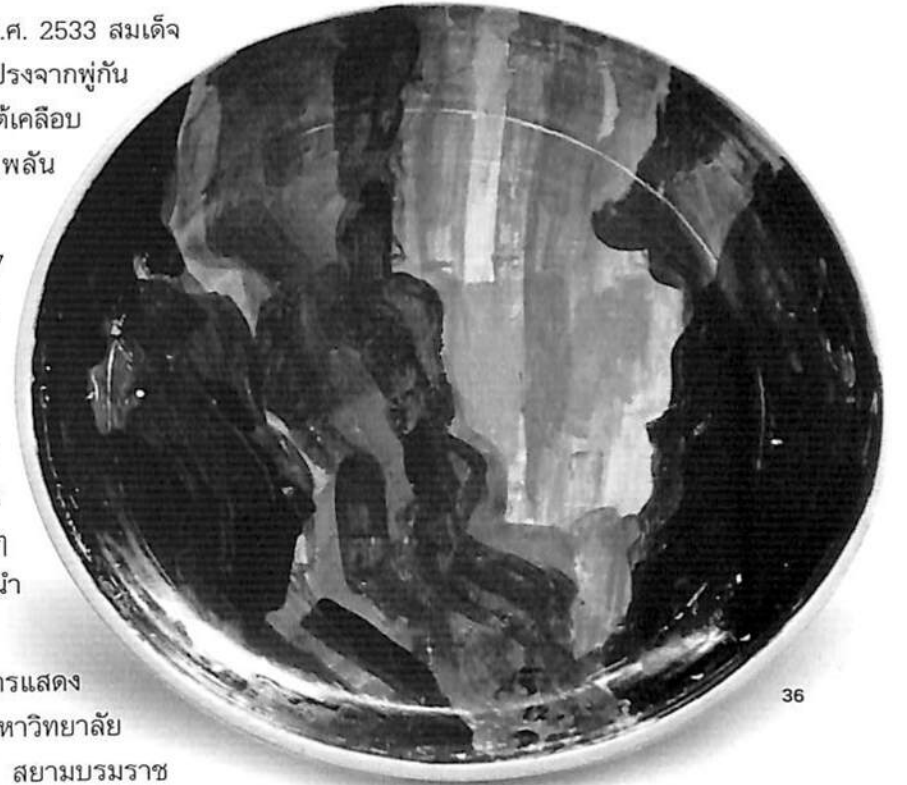
และในการแสดงผลศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2533 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงงานด้วยฝีแปรงจากพู่กันเป็นรูปต้นไม้ และรูปโครงกระดูกลงบนจานดินเผาด้วยเทคนิคสีได้เคลือบ ผลงานแสดงให้เห็นการระบายโครงเส้นด้วยพู่กันที่รวดเร็วฉับพลัน แสดงให้เห็นพลังความเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะพิเศษของพระองค์

ในการแสดงผลกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 7 ปี พ.ศ. 2537 ทรงวาดภาพหุ่นยนต์และปาดป้ายสีแปรงด้วยสีแดงและสีน้ำตาลเป็นภาพ 3 แผ่นมาเชื่อมต่อกัน

และต่อมาในการแสดงผลศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2539 ทรงใช้ภาชนะรูปชามที่เผาเคลือบแล้ว ระบายสีบนเคลือบลงไปเป็นแถบสีฟ้าคราม เขียว เหลือง ส้ม แดง และดำ ลักษณะการวาดจะทรงใช้แปรงป้ายแบบนามธรรมไม่แสดงรูปทรงใดๆ แสดงความสัมพันธ์ของเส้น สี ที่ประสานกัน และมหาวิทยาลัยได้นำไปเผาจนเสร็จสมบูรณ์

ในปี พ.ศ. 2541 เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดการแสดงผลศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 9 ณ อาคารศิลป์ พีระศรี มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผาด้วยเทคนิคการเขียนสีได้เคลือบลงบนดินเผารูปทรงหนังสือ ทรงระบายสีเป็นรูปแจกัน 2 ใบ อยู่ในหน้าหนังสือด้านซ้ายและมีกิ่งไม้ที่มีดอกแตกช่อโน้มลงไปที่พื้นดินที่อยู่ในหน้าหนังสือด้านขวา ทรงตั้งชื่อภาพนี้ว่า “ขุดออกลูก” ต่อมาผู้ช่วยศาสตราจารย์เวนิช สุวรรณโมลี ได้นำดินเผารูปหนังสือนี้ไปเผาโดยไม่ใช้เคลือบใดๆ พบกับภาพฝีพระหัตถ์ โดยนำเข้าเผาในเตาแก๊สให้อุณหภูมิในการเผา 1,200 องศาเซลเซียส ใช้เวลาเผา 10 ชั่วโมง ผลปรากฏว่า เมื่อเปิดเตาและนำผลงานออกมา คุณภาพของฝีแปรงและความสดใสของสีที่ทรงไว้ยังคงงามได้ผลสมบูรณ์ทุกประการ

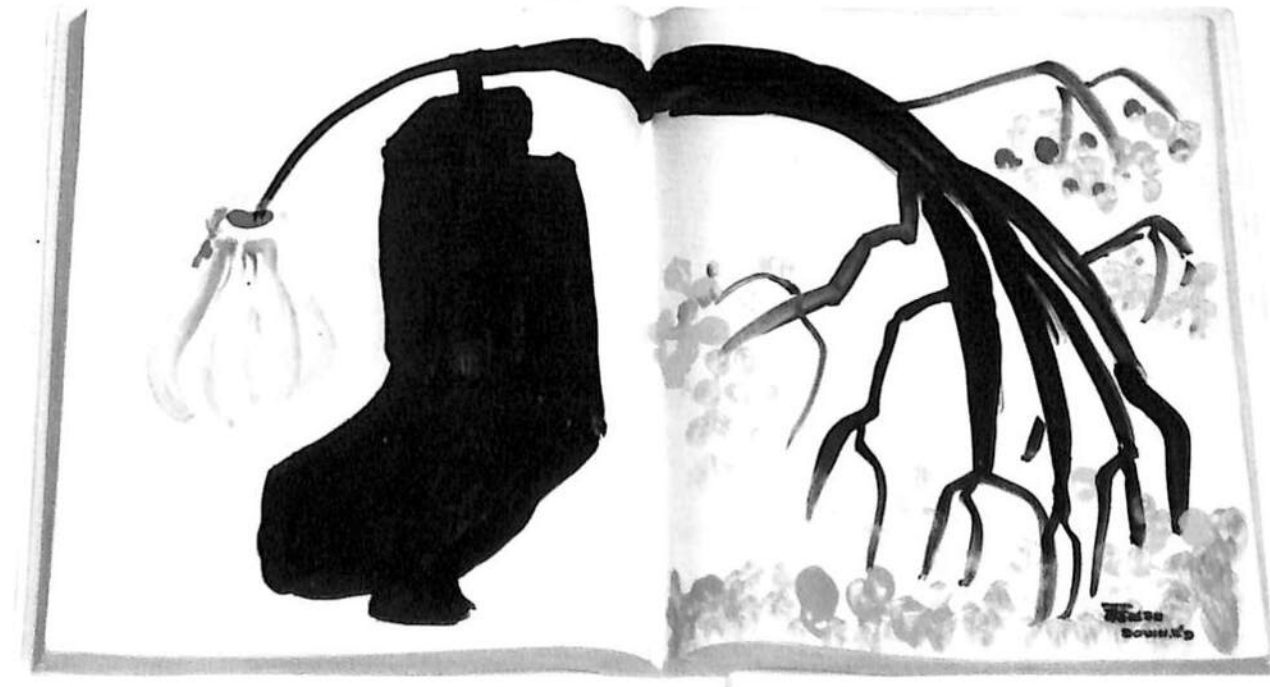
ต่อมาในการแสดงผลศิลปะเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 10 ในปี พ.ศ. 2543 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงวาดภาพบนเครื่องปั้นดินเผาด้วยเทคนิค Sgraffito ซึ่งเป็นเทคนิคการตกแต่งผิวภาชนะเมื่อต้องการให้เกิดสีหรือน้ำหนักของสีแตกต่าง คณะกรรมการจัดการแสดงครั้งนั้นได้เตรียมอุปกรณ์ทุลเกล้าฯ ถ้วย ประกอบด้วยแผ่นดินขนาด 27 x 35 x 2 นิ้ว จำนวน 2 แผ่น แผ่นแรก

36

36 ชาม, เส้นผ่าศูนย์กลาง 43 ซม.
สูง 12 ซม., 12 ธันวาคม 2539
เทคนิคสีบนเคลือบ ทรงสร้างสรรค์ในการ
แสดงผลศิลปะเครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 8

37 ขุดออกลูก, ชนิดของดิน Stoneware
อุณหภูมิที่เผา 1200°C. เทคนิคสีได้เคลือบ,
25.5 x 41 x 5 ซม., 10 พฤศจิกายน 2541
ทรงสร้างสรรค์ในการแสดงผลศิลปะ
เครื่องปั้นดินเผา ครั้งที่ 9

37